

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

**Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia
odzyskania niepodległości**

Gdański Uniwersytet Medyczny 2018

Kalejdoskop 100 lat

- Rok 2018 w całym kraju upływa pod znakiem obchodów stulecia odzyskania niepodległości przez Polskę.
- Gdański Uniwersytet Medyczny prezentuje zmiany, jakie na przestrzeni ostatnich 100 lat nastąpiły w polskiej nauce, z uwzględnieniem obszarów nam szczególnie bliskich – szeroko pojętej historii medycyny i farmacji.
- „Kalejdoskop 100 lat” przybliży kluczowe wydarzenia, osiągnięcia i postaci z historii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

niepodległa

Wystawa zorganizowana w ramach obchodów 100 rocznicy odzyskania niepodległości

ULECZYĆ Z NIEWOLI

SYLWETKI WYBRANYCH POSTACI
WALCZĄCYCH O NIEPODLEGŁOŚĆ,
ZWIĄZANYCH Z HISTORIA
GDAŃSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO

niepodległa

LEGIONY POLSKIE

„Odtąd nie ma ani strzelców, ani drużyniaków.
Wszyscy, co tu jesteście zebrani,
jesteście żołnierzami polskimi.(...)
Jedynym waszym znakiem jest odtąd orzeł biały.”

Źródło: przemówienie J. Piłsudskiego z 3 VIII 1914 r.

Józef Piłsudski i Kazimierz Sosnkowski na czele kolumny Związku Strzeleckiego
(1913 r.). Źródło: zbiory Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

niepodległa

LEGIONY POLSKIE

Legiony Polskie były pierwszą polską formacją wojskową w XX w. Skupiły w sobie oddziały Strzelca Józefa Piłsudskiego, Polowe Drużyny Sokoła oraz inne organizacje działające przed I wojną światową na terenie zaboru austriackiego i rosyjskiego.

Plakat Centralnego Biura Werbunkowego Legionów Polskich.
Źródło: zbiory Centralnego Archiwum Wojskowego

NIE ZWLEKAJ!

Jeśli jesteś zdolny do noszenia broni, idź, zapisz się zaraz do
Legionów Polskich!

W ten sposób spełnisz obowiązek wobec swego Narodu, którego losy ważą się teraz. Nie czas na długie namysły, gdy Ojczyzna woła. Spiesz zostać bojownikiem za sprawę polską—innych za sobą pociągaj!

Zgłoszenia do Legionów przyjmują i wszelkich informacji, wyjaśnień i ułatwień udzielają ochotnikom Oficerowie werbunkowi Legionów Polskich, których kancelarye znajdują się w następujących miejscowościach:

PIORKÓW Radomsk Dąbrowa Górnicza Olkusz Miechów Pińczów	KIELCE Jędrzejów Włoszczowa Busk Opoczno Końskie.	RADOM Sandomierz Opatów Starochowice Kozienice Lubartów	LUBLIN Puławy Zamość Krasnostaw Biłgoraj Janów
---	---	---	--

Z chwilą zgłoszenia się do Oficera werbunkowego Legionów Polskich ochotnik nie ponosi żadnych dalszych kosztów podróży. Wszyscy ochotnicy otrzymują pełny ekwipunek i broń. Rodziny Legionistów mają prawo do zapomóg rządowych.

**CENTRALNE BIURO WERBUNKOWE
LEGIONÓW POLSKICH.**

969—Drukarnia Państwowa pod zarządem Departamentu Wojsk. N. K. N. w Piotrkowie.

niepodlega

LEGIONY POLSKIE

Pierwsza fotografia strzelców przed pałacem gubernatorskim w Kielcach w 1914 r. Początek działań formacji na terenie Królestwa Polskiego.
Źródło: polona.pl.

Obozowisko legionistów I Brygady LP. Niemirów 19.08.1915.
Autor nieznany. Źródło: zbiory Narodowego Archiwum Centralnego

niepodlega

LEGIONY POLSKIE

Przemarsz Pierwszej Kompanii Kadrowej, Kielce, 1914.
Zdj. Stanisław Mucha.

Źródło: zbiory Narodowego Archiwum Centralnego

Z członków organizacji strzeleckich oraz pierwszych ochotników utworzono I Kompanię Kadrową pod komendą J. Piłsudskiego, która 6.08. 1914 r. wkroczyła do Królestwa Polskiego, w celu wywołania antyrosyjskiego powstania i utworzenia administracji polskiej na zajętych terenach.

Chociaż powstanie nie wybuchło, 16 sierpnia 1914 r. w Krakowie, powzięto uchwałę o stworzeniu Legionów, działających w ramach armii austro-węgierskiej.

27 sierpnia został wydany rozkaz o formowaniu Legionu Wschodniego i Legionu Zachodniego. Legion Wschodni nie powstał z powodu ofensywy rosyjskiej, a także przeciwdziałania wschodniogalicyskich polityków endeckich.

Oddziały strzeleckie Piłsudskiego otrzymały nazwę 1. Pułku Piechoty Legionu Polskiego. Został on następnie, na przełomie 1914 i 1915 r. rozbudowany i przekształcony w I Brygadę.

niepodległa

LEGIONY POLSKIE

Oddziały Strzelców w Oleandrach w Krakowie, skąd Kampania Kadrowa wyruszyła 6 sierpnia 1914 r. w kierunku granic Królestwa Polskiego.

Źródło: zbiory Narodowego Archiwum Cyfrowego (nac.gov.pl).

Czapka maciejówka Legionów Polskich. Była charakterystycznym nakryciem głowy członków organizacji strzeleckich, a za przykładem J. Piłsudskiego – legionistów.

Źródło: zbiory Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Czapka rogatywka
1. pułku ułanów Legionów
Polskich. Źródło: zbiory
Muzeum Józefa Piłsudskiego
w Sulejówku

wiepodlega

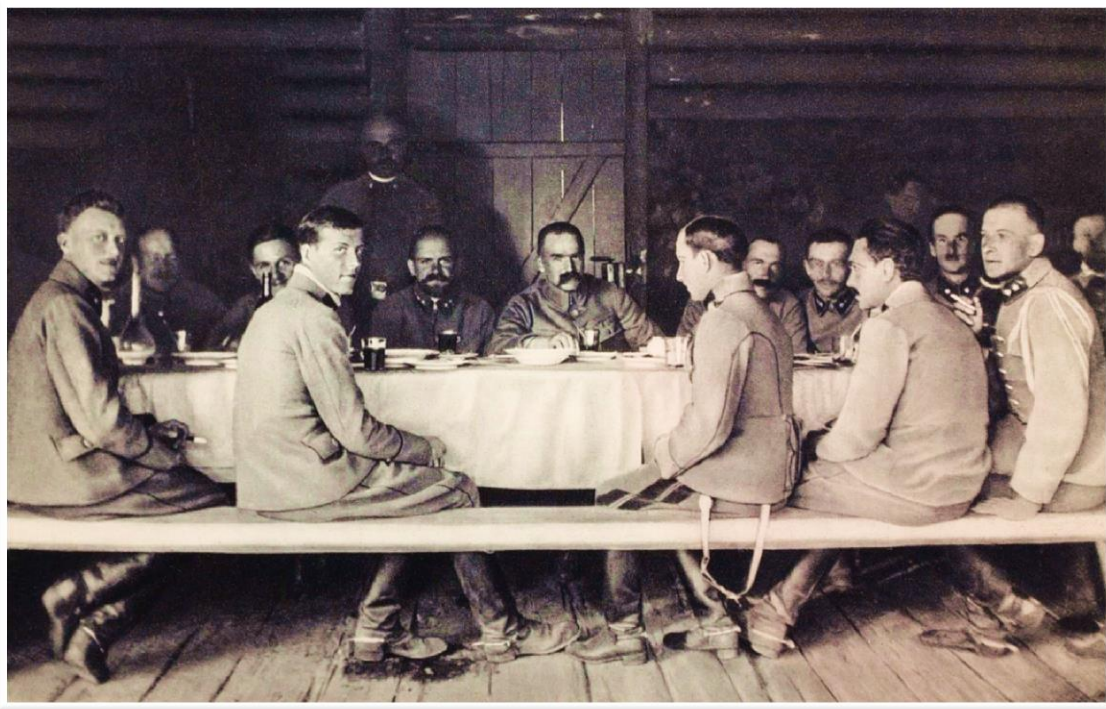
Józef Piłsudski, brygadier legionów polskich.

Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe

niepodległa

MARSZAŁEK J. PIŁSUDSKI

Komendant Józef Piłsudski w kasynie oficerskim 1. pułku piechoty LP, 1916 r. Źródło: zbiory Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Józef Piłsudski był najwybitniejszym przywódcą polskiego ruchu niepodległościowego. Uważał, że o wolność trzeba walczyć z bronią w ręku, dlatego tworzył kadry przyszłej armii.

W 1912 r. został Komendantem Głównym Związków Strzeleckich. W chwili wybuchu I wojny światowej stanął na czele dobrze wyszkolonych oddziałów, z którymi wkroczył do Królestwa Polskiego. Zabiegał o polityczne rozwiązanie sprawy polskiej i był wybitnym dowódcą w Legionach Polskich, walczących z Rosją.

Kiedy w roku 1917 Legiony odmówiły złożenia przysięgi na wierność Austrii i Niemcom, Piłsudskiego aresztowano i osadzono w więzieniu w Magdeburgu.

Po klęsce Niemiec, zwolniony z więzienia Piłsudski udał się do Warszawy (11.1918), gdzie otrzymał naczelne dowództwo nad polskimi wojskami oraz misję utworzenia w wyzwolonym państwie rządu narodowego. 14.11.1918 r. powierzono mu tymczasowe zwierzchnictwo nad krajem, zaś 22.11 otrzymał oficjalnie funkcję Tymczasowego Naczelnika Państwa.

niepodległa

PROF. WŁODZIMIERZ MOZOŁOWSKI (1895-1975)

DOWÓDCA KOMPANII OCHRONY MARSZAŁKA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO; ODZNACZONY M.IN. ORDEREM
WOJENNYM VIRTUTI MILITARI I KRZYŻEM
NIEPODLEGŁOŚCI

Profesor Włodzimierz Mozołowski urodził się w 1895 r. w Sanoku, zmarł w 1975 r. w Gdańsku. Studia medyczne rozpoczął na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, kontynuował w Wiedniu, ponownie we Lwowie oraz w Warszawie. Dyplom lekarza uzyskał w 1922 r. na Uniwersytecie J. Kazimierza, a w 1925 r. odbył studia uzupełniające na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Stopień doktora medycyny uzyskał w 1922 r., a w 1929 r. habilitację [veniam legendi].

Jako 19-letni student po I roku medycyny wstąpił ochotniczo do Legionów Polskich. Zorganizował i dowodził Plutonem Przybocznym Naczelnego Wodza [Ochrona Przyboczna] marszałka Józefa Piłsudskiego. Uczestniczył również w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 r.

niepodległa

Zdjęcie legionistów z marszałkiem J. Piłsudskim;
trzeci z lewej sierż. Włodzimierz Mozołowski.
Źródło: materiały prof. dr. hab. W. Makarewicza

PROF. WŁODZIMIERZ MOZOŁOWSKI

Wychowany w atmosferze odradzających się dążeń niepodległościowych, już podczas studiów na I roku medycyny należał do Związku Strzeleckiego we Lwowie. Wybuch I wojny światowej skłonił go do przerwania studiów i wstąpienia do Legionów Polskich (I Brygada, 1. pułk piechoty).

W październiku 1914 r. został ranny w bitwie pod Laskami. Do czerwca 1915 r. przebywał na leczeniu szpitalnym i rekonwalescencji w Cieszynie, Frydku i Wiedniu.

Na początku sierpnia 1915 r. powrócił do 1. p. p. LP jako sierżant, zastępca dowódcy plutonu, ale na skutek choroby od września 1915 r. do marca 1916 r. ponownie przebywał w szpitalach.

Po tzw. przełomie przysięgowym w Legionach, od 18 września 1917 r. do 1 lutego 1918 r. jako lekarz służył w armii austriackiej (100 p. p.), walczył na froncie włoskim, gdzie został ranny.

Podczas krótkiej rekonwalescencji w Wiedniu próbował na tamtejszym uniwersytecie kontynuować studia lekarskie.

niepodległa

PROF. WŁODZIMIERZ MOZOŁOWSKI

Zwolniony 12 października 1918 r. z armii austriackiej, już 22 listopada tego roku wstąpił ochotniczo do Wojska Polskiego. Od 2 do 21 listopada 1918 r. brał udział w obronie Lwowa (Szkoła Kadecka), a następnie otrzymał przydział do służby liniowej w 3. kompanii 5. p. p. Legionów Polskich. Szóstego grudnia 1918 r. został chorążym, a wkrótce podporucznikiem.

W marcu 1919 r. otrzymał rozkaz Naczelnego Dowództwa dotyczący sformowania Plutonu Przybocznego Naczelnego Wodza, który później przekształcił się w Kompanię Przyboczną Naczelnego Wodza.

Zdjęcie grupowe legionistów;
sierż. Włodzimierz Mozołowski drugi z prawej.
Źródło: materiały prof. dr. hab. W. Makarewicza

niepodlega

PROF. WŁODZIMIERZ MOZOŁOWSKI

Pracę zawodową rozpoczął w 1922 r. w Zakładzie Chemii Lekarskiej Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, kierowanym przez prof. Jakuba Parnasa. W latach 1934-1935 zatrudniony był na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Chemii Lekarskiej i Patologii Wydziale Weterynarii Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie. W latach 1935-1939 kierował Katedrą Chemii Fizjologicznej Wydz. Lek. Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

W czasie II wojny światowej uczestniczył w Wilnie w tajnym nauczaniu, wraz z prof. Stanisławem Hillerem przygotował dokumentację nauki studentów Wydziału Lekarskiego USB, po wojnie przywiezioną do Gdańska. W czasie okupacji wyrzucony ze swego mieszkania, zamieszkał na poddaszu wozowni. Kierował laboratorium Szpitala Dziecięcego w Wilnie.

W 1945 r. przybył do Gdańska i współtworzył Akademię Lekarską w Gdańsku. Zorganizował i kierował, aż do przejścia na emeryturę w 1965 r., Zakładem Chemii Lekarskiej [później Zakład Chemii Lekarskiej i Chemii Fizjologicznej].

Dorobek naukowy prof. Włodzimierza Mozołowskiego obejmuje ponad 100 publikacji naukowych, 4 rozdziały w monografiach, 4 w podręcznikach, 5 skryptów i podręczników uczelnianych.

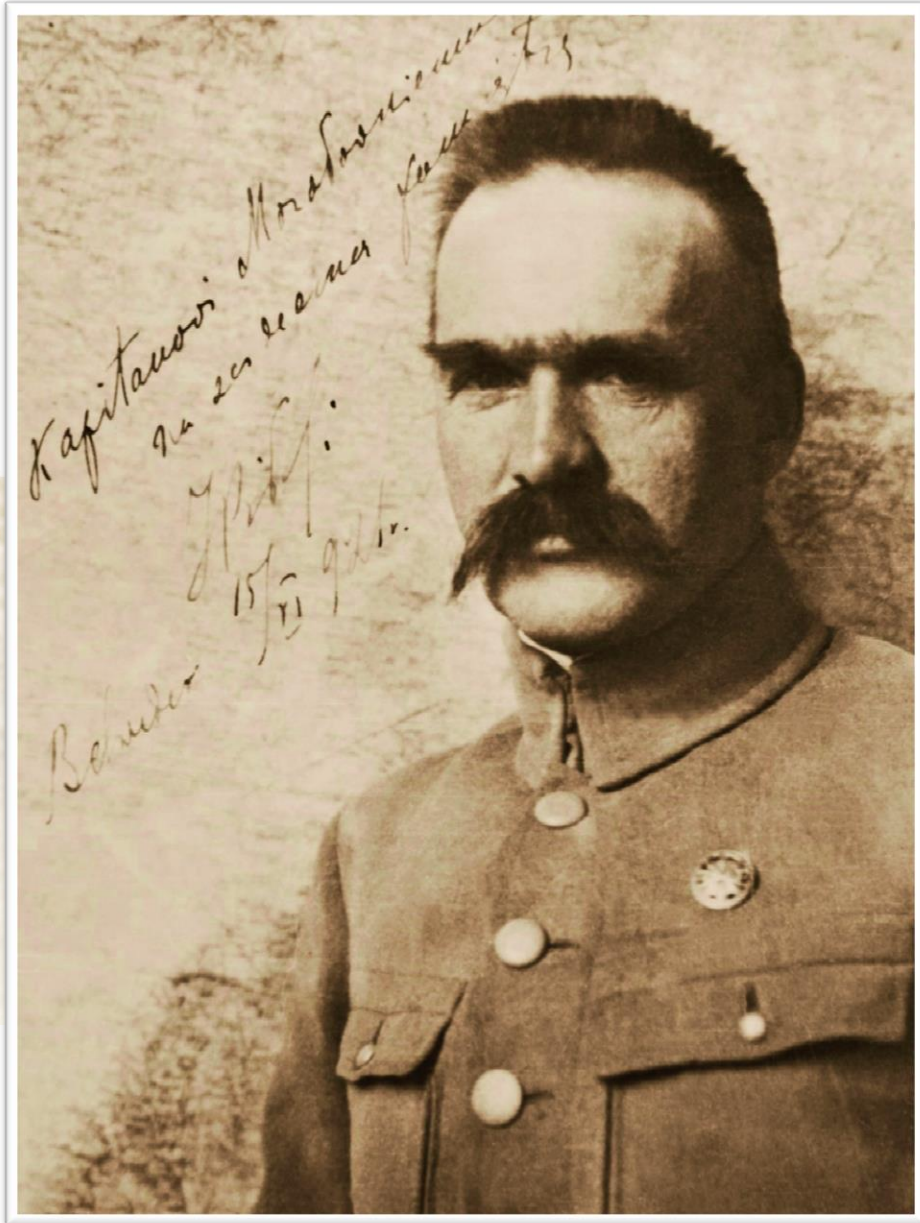
Fotografia z akt prof. Włodzimierza Mozołowskiego b.d.

Źródło: Archiwum GUMed. Akta Osobowe prof. W. Mozołowskiego,
sygn. arch. 218/24

niepodlega

PROF. WŁODZIMIERZ MOZOŁOWSKI

Fotografia sierżanta medycznego
Włodzimierza Mozołowskiego z 1918 r.
Źródło: materiały prof. dr. hab.
W. Makarewicz

Zdjęcie marszałka J. Piłsudskiego, z dedykacją
dla Włodzimierza Mozołowskiego; Belweder 1921 r.
Źródło: materiały prof. dr. hab. W. Makarewicz

wiepodlega

Za zasługi podczas służby w Legionach został odznaczony m. in.: Krzyżem Srebrnym Virtuti Militari, Krzyżem Niepodległości, Dużym Srebrnym Medalem Waleczności, a w armii austriackiej – Brązowym Medalem Waleczności.

Za późniejsze zasługi otrzymał m. in. Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Walecznych – dwukrotnie, Złoty Krzyż Zasługi.

Fotografia z akt
prof. Włodzimierza Mozołowskiego b.d.
Źródło: Archiwum GUMed. Akta osobowe
prof. W. Mozołowskiego, sygn. arch. 218/24

ORDER VIRTUTI MILITARI

(VM, łac. męstwo wojskowemu – (cnotie) dzielności żołnierskiej) – najwyższe polskie odznaczenie wojskowe, nadawane za wybitne zasługi bojowe. Jest najstarszym orderem wojskowym na świecie, spośród nadawanych do chwili obecnej. Ustanowiony przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego 22.06.1792 r. Dewiza orderu brzmi: **Honor i Ojczyzna**.

Włodzimierz Mozołowski został odznaczony Orderem Wojennym Virtuti Militari V-tej klasy nr 3586, nadanym dekretem Naczelnego Wodza nr 3421 z 1921 r. za odwagę i męstwo okazane podczas bitwy, która przeszła do historii jako Cud nad Wisłą.

niepodległa

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.
WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIELI I ŚWIAT.

Redakcja, Administracja i Ekspedycja: ul. Miodowa Nr. 22. Telefon Redakcji 11-44-05. Telefon Administracji 11-80-13. Telefon Ekspedycji 11-80-19. Ogłoszenia: ul. Królewska 5. Kasa czynna od godz. 8 i pół do 1 po pld., w soboty do g. 12 w pld. Konto czekowe w P. K. O. — 730.

Oddziały „Monitora Polskiego”:

BIELSKO 41, Tresegnie Maie 8, tel. 77-31; BYDGOSZCZ, Górska 22, tel. 15-74; GDANSK, Neugartne 27, tel. 340-79; Gdynia, Swietostanska, Dwa P. A. M., tel. 17-30; GRU-
DZIAZD, Mickiewicza 20, tel. 304; KATOWICE, 1 Maja 13, tel. 503 i 1091; KRAKOW, Piłsudskiego 21, tel. 10499 i 10500; LUBLIN, Batoniowa 3, tel. 15-37; LWOW, Akademi-
ka 11, tel. 20 i 41; LODZ, Piłsudskiego 125, tel. 101-11 i 115-24; LUDZ, Piłsudskiego 14, tel. 222; POZNAŃ, Narutowicza 21, tel. 28-57 i 28-58; SOSNOWIEC, Śleskiego
13, tel. 11-99; TORUN, Szoska 41, tel. 263; WILNO, Mickiewicza 12 m. 6, tel. 974 i 1782.

Zgon Pierwszego Marszałka Polski ś. p. JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski zmarł dnia 12 maja o godz. 20 min. 45 w pałacu Belwederskim w Warszawie. Ostatniego namaszczenia Olejami Świętymi udzielił śs. Władysław Kornilowicz.

Cierpienie Marszałka Piłsudskiego rozwijało się od kilku miesięcy. Wezwany z Wiednia profesor Wenckebach oraz dr. Antoni Stefanowski rozpoznali raka żołądka i wątroby.

Stałą opiekę lekarską wykonywali pod kierownictwem gen. dr. Stanisława Roupperta ppłk. dr. Stefan Mozołowski, mjr. dr. Henryk Cianciara i mjr. dr. Felicjan Tułkiewicz.

Gwałtowne pogorszenie nastąpiło w dniu 11 maja w postaci silnego krwotoku żołądkowego, który spowodował osłabienie serca, a następnie zgon.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej prof. Ignacy Mościcki ogłosił wczoraj wieczorem następujące orędzie:

Do obywateli Rzeczypospolitej.

Marszałek Józef Piłsudski życie zakończył.

Wielkim trudem Swego życia budował się w Narodzie, geniuszem umysłu, twardym wysiłkiem woli Państwo wkrzesił. Prowadził je ku odrodzeniu mocy własnej, ku wyzwoleniu sił, na których przyszłe losy Polski się oparą. Za ogrom Jego pracy danem Mu było oglądać Państwo nasze jako twór żywy, do życia zdolny, do życia przygotowany, a Armiją naszą — sławą zwycięskich sztandarów okrytą.

Ten największy na przestrzeni całej naszej historii Człowiek z głębi dziejów misyjnych moc Swego Ducha czerpał, a namiętnością wyjęciem myśli drogi przyszłe odgadwał. Nie Siebie tam już widział, bo dawno odczuwał, że siły Jego fizyczne ostatnie posunięcia znaczą. Szukał i do samodzielnej pracy zaprawiał ludzi, na których ciężar odpowiedzialności skości miało spocząć.

Przekazał Narodowi dziedzictwo myśli o honor i potęgę Państwa dbałej. Ten Jego Testament, nam żyjącym przekazany, przyjąć i uźwiagnąć mamy. Niech żaloba i ból pogłębia w nas zrozumienie naszej — całego Narodu — odpowiedzialności przed Jego Duchem i przed przyszłymi pokoleniami.

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ

I. MOŚCICKI

Warszawa-Zamek dnia 12 maja 1935 r.

wiepodległa

Dr. STEFAN MOZOŁOWSKI, ppłk.-lek.

O CHOROBIE POPRZEDZAJĄCEJ ZGON PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO.

Początku choroby, która stała się przyczyną śmierci Marszałka dokładnie określić się nie da. Dnia 18 maja b. r., po pogrzebie Komendanta w Krakowie, gen. Mond opowiadał mi, że w sierpniu 1933 r., po rewji kawaleryjskiej i hołdzie dla króla Jana Sobieskiego, Komendant wsiadając do pociągu skarżył się na ból w prawym boku. Natomiast w czasie konsylium lekarskiego, zwołanego wiosną 1933 r. z powodu ciężkiej grypy, Komendant podobnych skarg nie zgłaszał i konsylium to, złożone z prof. Januskiewicza, prof. Orzechowskiego i dr. Stefanowskiego, nie stwierdziło nic, co by mogło nasunąć podejrzenie na chorobę wątroby. Najwcześniejsze zatem ślady, z których możnaby bodaj w słabym stopniu wnioskować o początku ostatniej, śmiertelnej choroby Komendanta, sięgałyby sierpnia 1933 r.

Zdecydowane objawy chorobowe wystąpiły w październiku i listopadzie 1934 r. W tym czasie Komendant uskarżał się na bóle w prawym boku i stosowane niejednokrotnie ciepłe okłady usmierzaly te bóle. Komendant czuł się już wtedy osłabiony. Nie był pewny, czy pozwoli mu wziąć udział w rewji dnia 11 listopada. Wy-
spozycje, by w razie Jego choroby zastąpił Go gen. Rydz-
ogólnego osłabienia i bardzo szybko występującej przy-
dyszki, pojawiły się obrzęki stóp i niemiaraowość tętna; tę-
de, silnie napięte, 60 do 64 uderzeń na minutę. Nadto s-
rozdemę płuc w stopniu znacznym i objawy ogólnej mia-
Badanie brzucha, polegające na oglądaniu, opukiwaniu i
cywaniu, nie nieprawidłowego nie wykazywało. Tego-
stwierdziłem, gdy byłem wezwany do elektryzacji koł-
Komendant bowiem stosunkowo łatwo godził się na fiz-
lecnicze. Do wykonywania ich byłem wzywany sporad-
lat. Tym razem, t. j. w listopadzie 1934 r. zastosowałem
zapomocą t. zw. „Tonisatora”, a po kilku dniach i lekki-
dolnych. Jak zwykle, tak i tym razem Komendant nie

Lekarz Wojskowy. Tom XXVI. Nr. 5.

STEFAN MOZOŁOWSKI

Brat Włodzimierza Mozołowskiego – Stefan, był osobistym lekarzem marszałka Józefa Piłsudskiego. Zginął rozstrzelany w 1940 r. w Katyniu. Pośmiertnie został mianowany (w 2007 r.) na generała brygady Wojska Polskiego.

Chor. sanit. Stefan Mozołowski, 1915 r.
Źródło: z wykładu prof. Stanisława Ilnickiego „Niezwykli bracia gen. dr med. Stefan (1892-1940) prof. dr hab. med. Włodzimierz (1895-1975) Mozołowscy w świetle dokumentów i wspomnień”.

PROF. STANISŁAW HILLER (1891-1965)

OFICER SANITARNY
I BRYGADY LEGIONÓW POLSKICH

Profesor Stanisław Hiller urodził się w 1891 r. w Łodzi, zmarł w 1965 r. w Gdańsku. Maturę zdał w 1911 r. w prywatnym polskim gimnazjum. Świadectwo tej szkoły nie pozwalało na podjęcie studiów wyższych, w związku z tym ponownie zdawał maturę przed rosyjską komisją egzaminacyjną, a następnie rozpoczął naukę na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

niepodlega

PROF. STANISŁAW HILLER

Po wybuchu I wojny światowej Stanisław Hiller wstąpił do Legionów Polskich i wraz z Pierwszą Kompanią Kadrową wyruszył w 1914 r. z Krakowa do walki o niepodległość Polski.

Z chwilą uformowania I Brygady Legionów Polskich został jej szefem sanitarnym i wraz z 1. p. p. I Brygady przeszedł cały szlak bojowy Legionów.

Po odzyskaniu niepodległości wstąpił, z początkiem kwietnia 1919 r., do formującej się I Dywizji Piechoty Wojska Polskiego, z którą przeszedł cały szlak bojowy od opanowania Wilna 19.04.1919 r., następnie Białorusi, Wołynia i Podola.

Stanisław Hiller, sierżant sanitarny 1. p. p. I Brygady LP (1915-1916).

Źródło: Śladami życia Stanisława Hillera: żołnierza Legionów Piłsudskiego, nauczyciela akademickiego, obywatela Polski, Jerzy Dybicki Gdańsk: Via Medica, 2008 s. 57.

niepodległa

PROF. STANISŁAW HILLER

Karta legitymacyjna nr 45 Stanisława Hillera słuchacza Wydziału Medycznego, R. II Uniwersytetu Jagiellońskiego (Kraków 2.10.1913). Źródło: Dybicki J., *Śladami życia Stanisława Hillera: żołnierza Legionów Piłsudskiego, nauczyciela akademickiego, obywatela Polski*, Gdańsk: Via Medica, 2008.

Fotografia z wileńskich akt personalnych prof. Stanisława Hillera b.d.

Źródło: Centralne Archiwum Litewskie. Materiał udostępniony przez prof. dr. hab. W. Makarewicza

Studiował w latach 1912-1914 i 1918-1921 z przerwą spowodowaną służbą wojskową. Po dyplomie i uzyskaniu stopnia doktora wszech nauk medycznych, wyjeżdżał na staże i stypendia naukowe na Uniwersytety Cornella i Yale. W 1928 r. na podstawie rozprawy „Wpływ głodu na regenerację u aksolotla” nadano mu stopień doktora habilitowanego [veniam legendi].

Pracę na UJ podjął już podczas studiów, w Zakładzie Fizjologii, a następnie pracował w Zakładzie Biologii Embriologii. Od 1929 r. przebywał w Wilnie, gdzie powołano go na kierownika Kliniki Histologii i Embriologii WL Uniwersytetu Stefana Batorego. Był również dziekanem i prorektorem tego wydziału. W 1938 r. mianowano go profesorem zwyczajnym histologii i embriologii.

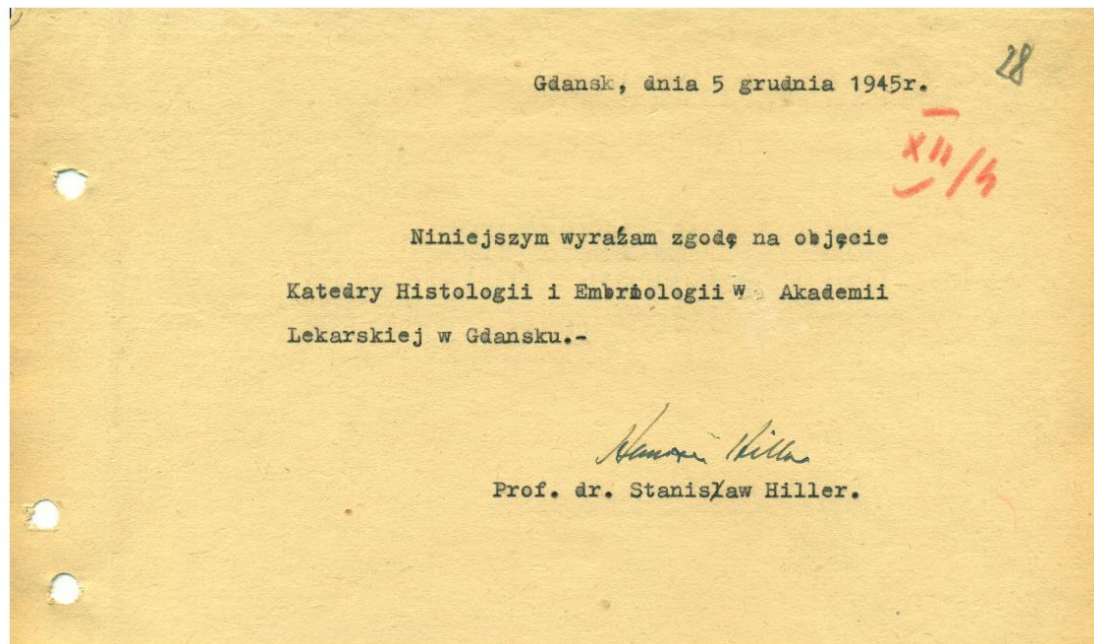
Podczas II wojny światowej pracował w wileńskich szpitalach i uczestniczył w tajnym nauczaniu.

niepodlega

PROF. STANISŁAW HILLER

W 1945 r. przybył do Gdańska, gdzie tworzył Katedrę Histologii i Embriologii Akademii Lekarskiej, jednocześnie sprawował opiekę nad Zakładem Anatomii Prawidłowej. Otrzymał nominację na profesora zwyczajnego histologii i embriologii w 1946 r.

Legitymacja służbowa prof. Stanisława Hillera Gdańsk 1.01.1962 r.
Źródło: Archiwum GUMed. Akta Osobowe prof. S. Hillera, sygn.
arch. 218/21

niepodlega

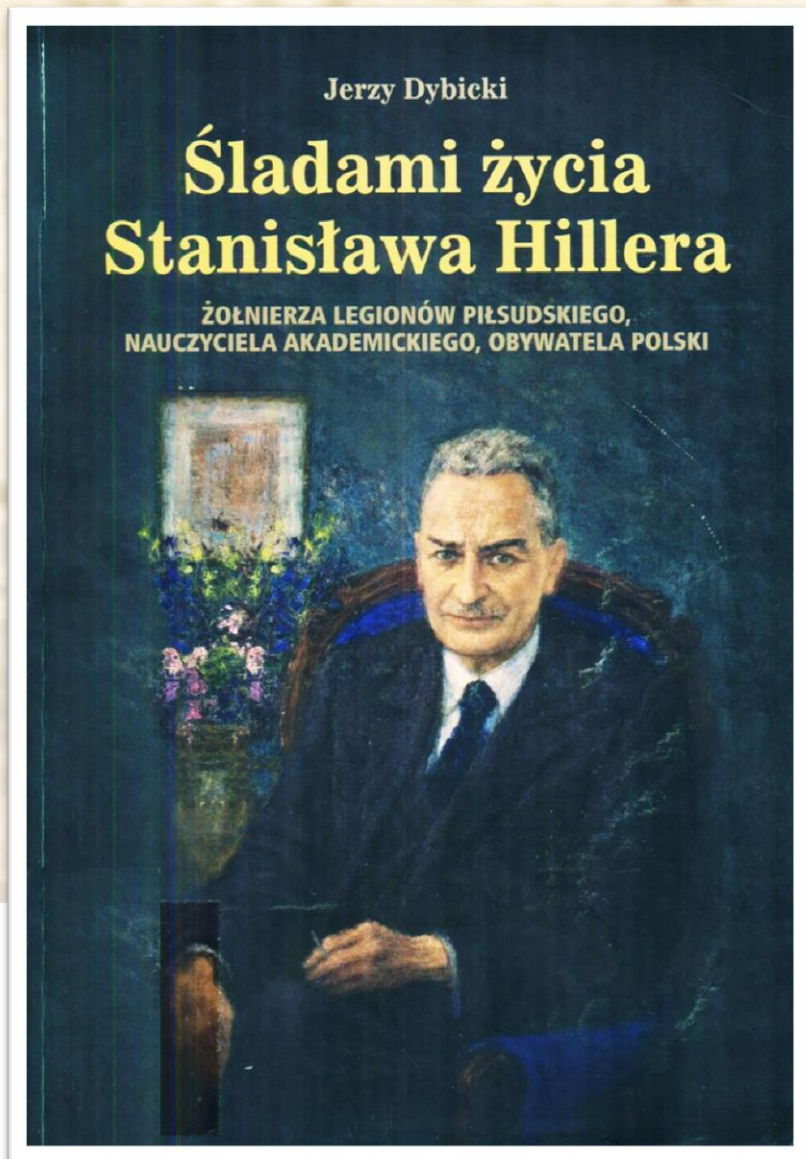
PROF. STANISŁAW HILLER

Przez trzy lata (1959-1962) prof. Stanisław Hiller był prorektorem AMG, kuratorem Bratniej Pomocy Studentów ALG. Jako reprezentant ALG uczestniczył w pracach Wojewódzkiego Komitetu Opieki nad Młodzieżą Akademicką, często wyrażając swe zdanie, odmienne od życzeń czynników państwowych. W konsekwencji wnioski władz Uczelni o nadanie Mu Krzyża Oficerskiego Orderu Odrodzenia Polski zostały odrzucone.

Na emeryturę przeszedł w 1962 r., aż do śmierci sprawując funkcję kuratora Katedry Histologii i Embriologii.

Prof. Stanisław Hiller był autorem 30 prac naukowych i 86 rozdziałów w podręcznikach dla studentów i lekarzy, artykułów o charakterze popularno-naukowym.

Śladami życia Stanisława Hillera: żołnierza Legionów Piłsudskiego, nauczyciela akademickiego, obywatela Polski / Jerzy Dybicki. Gdańsk: Via Medica, 2008

niepodlega

PROF. TADEUSZ PAWLAS (1891-1953)

PIONIER REPORTAŻU WOJENNEGO

Profesor Tadeusz Karol Pawlas urodził się w 1891 r. w Tarnobrzegu, zmarł w 1953 r. w Gdańsku. W 1909 r. po zdaniu egzaminu dojrzałości wstąpił na WL UJ. Studia ukończył, uzyskując stopień doktora medycyny w 1915 r. Po studiach, w latach 1914-1918 służył w Legionach Polskich jako lekarz pułkowy 2. pułku ułanów II Brygady, przebywał również w obozie internowania. Jest uznawany za pioniera polskiego fotoreportażu wojennego i twórcę pierwszej polskiej agencji fotograficznej działającej na froncie.

niepodlega

PROF. TADEUSZ PAWLAS

Tadeusz Pawlas we wrześniu 1914 r. wstąpił do Legionów Polskich i w latach 1914-1916 odbył kampanię wojenną.

Był lekarzem batalionowym 3. pułku piechoty (w randze porucznika od grudnia 1915 r.), a w latach 1916-1918 był lekarzem pułkowym 2. pułku ułanów II Brygady. W lutym 1918 r. był internowany przez Austriaków w obozie w Witkowicach pod Krakowem, z którego wypuszczono go w kwietniu 1918 roku.

W połowie listopada 1918 r. wstąpił w randze kapitana do formującego się Wojska Polskiego jako lekarz pułkowy 2. pułku szwoleżerów.

Dr Tadeusz Pawlas ze swoim personelem – żołnierzami z oddziału sanitarnego III Batalionu 3. p. p.

Legionów Polskich, pod Kostiuchnówką, marzec 1916 r.; autor: Tadeusz Pawlas (?).

Źródło: Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, nr inw. MJP/5785

niepodlega

PROF. TADEUSZ PAWLAS

Oddział Sanitarny 3. p. p. Legionów Polskich. Przed ambulatorium
ppor. Tadeusz Pawlas; fotograf nieznany; wydawnictwo Naczelny
Komitet Narodowy na Cele Legionów (1914-1917), Kraków.
Źródło: Zbiory online Muzeum Historii Fotografii w Krakowie

Obiad u legionistów, autor Leopold Rudke, Ukraina 1915 r.
Źródło: Zbiory online Muzeum Historii Fotografii w Krakowie

niepodlega

PROF. TADEUSZ PAWLAS

W 1919 r. został zwolniony z wojska i rozpoczął pracę w Klinice Dermatologicznej UJ. Po przeszkoleniu w zakresie okulistyki, kierował szpitalem dla dzieci z jaglicą. Następnie podjął pracę w Zakładzie Biologii i Embriologii oraz Zakładzie Farmakologii UJ. Jednocześnie pełnił funkcję asystenta Kliniki Dermatologicznej UJ.

W 1927 r. uzyskał habilitację na podstawie pracy „Zaburzenia wydzielinowe gruczołów dokrewnych a choroby skóry”. Uzupełniał swą wiedzę pracując w Instytucie im. R. Kocha w Berlinie oraz klinice dermatologii w Wiedniu.

W dniu 18.12.1934 r. otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego chorób skórno-wenerycznych WL USB w Wilnie oraz kierownika Kliniki Dermatologii USB.

W 1939 r., aż do zamknięcia uczelni, był również dziekanem WL USB.

Wskrzeszenie USB, 11 października 1919 r. Wilno,
w centrum auli marszałek Józef Piłsudski.

Źródło: materiał udostępniony przez prof. dr. hab. W. Makarewicza

niepodlega

PROF. TADEUSZ PAWLAS

W czasie II wojny światowej był lekarzem wenerologiem, kierownikiem inspektoratu do zwalczania chorób wenerycznych Miejskiego Urzędu Zdrowia w Wilnie. Równocześnie w latach 1941-44 wykładał higienę i dermatologię na tajnym Uniwersytecie Wileńskim. W 1944 r. przeniósł się do Warszawy i pełnił funkcję ordynatora oddziału skórno-wenerologicznego w Szpitalu Św. Łazarza. Wykładał również na tajnym Uniwersytecie Warszawskim. Po Powstaniu Warszawskim pracował najpierw w Milanówku, a później w Zakopanem.

W lipcu 1945 r. przybył do Gdańska, włączając się w tworzenie Akademii Lekarskiej. Objął Katedrę Chorób Skórnych i Wenerycznych Państwowego Szpitala Klinicznego nr 1 w Gdańsku.

W 1946 r. otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. Pełnił kolejno funkcje prodziekana [1946-47] i dziekana [1947-48] WL ALG.

Dorobek naukowy prof. Tadeusza Pawlas obejmuje 40 prac z dziedziny dermatologii i wenerologii oraz biologii i medycyny społecznej.

Prof. Tadeusz Pawlas, zdjęcie z okresu pracy w Akademii Medycznej w Gdańsku, b.d.

Źródło: materiał udostępniony przez prof. dr. hab. W. Makarewicza

wiepodlega

DR JÓZEF TYMIŃSKI
(1889-1948)
ODZNACZONY
KRZYŻEM NIEPODLEGŁOŚCI

Dr Józef Tymiński urodził się w 1891 roku w Zofiówce, pow. czerkaski, Palatinatus Kijoviensis in Russia oriundum, zmarł w Zielonej Górze w 1948 roku. Ojciec Franciszek Tymiński, powstaniec z 1863 r., wygnaniec na Sybir, matka Maria z domu Kalinowska, odznaczona za pracę niepodległościową Krzyżem Niepodległości.

W 1910 r. ukończył I Gimnazjum w Kijowie. W latach 1910-1915 studiował na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Kijowskiego. W 1910 r. jako członek PPS zorganizował pierwsze po rewolucji 1905 r. zebranie wszystkich rewolucyjnych partii Ukrainy. W 1916 r. uzyskał dyplom lekarski.

W latach 1916-1920 pracował w Klinice Instytutu Lekarskiego w Szpitalu Miejskim w Kijowie, będąc jednocześnie starszym ordynatorem Oddziału Chirurgicznego Szpitala Czerwonego Krzyża w Kijowie.

niepodległa

DR JÓZEF TYMIŃSKI

W 1918 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej*. W 1920 r. wstąpił do Wojska Polskiego jako lekarz wojskowy. W 1923 r. został starszym ordynatorem Oddziału Chirurgicznego Szpitala Wojskowego w Wilnie.

W latach 1924-1933 pracował jako starszy asystent, a następnie adiunkt Kliniki Chirurgii Uniwersytetu Stefana Batorego. W 1925 r. odbywał staże w Paryżu i Strasburgu.

W 1926 r. obronił pracę doktorską, której promotorem był prof. Kornel Michejda. W kolejnych latach był naczelnikiem Szpitala Kolejowego w Wilnie, a w 1945 r. został oddelegowany z polecenia Pełnomocnika Rządu RP dla Ziem Odzyskanych do Zielonej Góry, by zorganizować tam szpital powiatowy.

* POW – Polska Organizacja Wojskowa – tajna organizacja wojskowa powstała w sierpniu 1914 r. w Warszawie z inicjatywy J. Piłsudskiego, w celu walki z rosyjskim zaborcą. Była to pierwsza niepodległościowa organizacja paramilitarna stanowiąca załączek Wojska Polskiego. Doświadczenia POW w prowadzeniu prac i akcji konspiracyjnych, wywiadowczych, dywersyjnych i partyzanckich stanowiły cenny dorobek pokolenia walczącego o niepodległość Polski.

Po lewej grupa czterech oficerów Wojska Polskiego, po środku porucznik lekarz Józef Tymiński, chłopczyk – Witold Tymiński (późniejszy profesor AMG), Zenobia i Maria Tymińskie (żona i matka porucznika). ZIABKI, powiat dziśnieński, 1922 r.

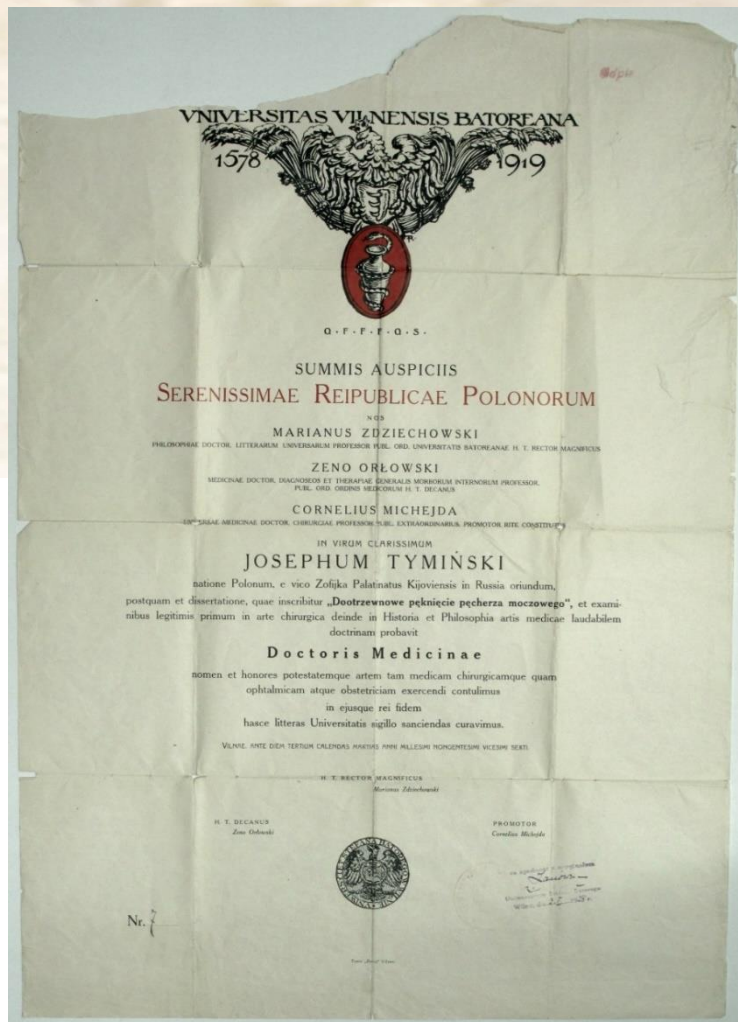
Źródło: ze zbiorów rodzinnych państwa Tymińskich

niepodległa

DR JÓZEF TYMIŃSKI

Porucznik, doktor nauk medycznych Józef Tymiński z dziećmi: Witoldem i Anną.
Źródło: z pamiątek rodzinnych państwa Tymińskich

Skan dyplomu doktora nauk medycznych Józefa Tymińskiego nadany przez Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie, 1926 r.
Źródło: z pamiątek rodzinnych państwa Tymińskich

wiepodlega

Krzyż Niepodległości – polskie wojskowe odznaczenie państwowe okresu międzywojennego.

Krzyż i Medal Niepodległości zostały ustanowione rozporządzeniem Prezydenta RP w celu „odznaczenia osób, które zasłużyły się czynnie dla niepodległości Polski w okresie przed wojną światową lub podczas jej trwania oraz w okresie walk orężnych polskich w latach 1918-1921, z wyjątkiem wojny polsko-rosyjskiej na obszarze Polski”.

Po Orderze Virtuti Militari jest najwyższym wyróżnieniem wojskowym II Rzeczypospolitej.

niepodległa

W SŁUŻBIE MARSA I ESKULAPA

LEGIONOWA SŁUŻBA ZDROWIA

Pociąg sanitarny, 1915-1917. Źródło: zbiory fundacji rodziny Józefa Piłsudskiego w depozycie w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Zdjęcie grupowe personelu szpitala legionowego w Rawiczu. Źródło: Zbiory online Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Rozkaz Komendanta Józefa Piłsudskiego z dn. 6 VIII 1914 r. powołujący dra Władysława Stryjeńskiego na dowódcę pododdziału sanitarnego I Kompanii Kadrowej, zapoczątkował tworzenie służby zdrowia Legionów Polskich.

Kolejnym kompaniom i batalionom strzeleckim także towarzyszyły pododdziały sanitarne złożone z lekarza i patrolu noszowych, ponadto utworzono osobny oddział sanitarny, na którego czele stanął dr chirurgii i wszechnauk medycznych UJ Stanisław „Teodor” Rouppert.

Rozwój Legionów spowodował rozbudowę towarzyszącej im służby zdrowia, struktur polowych oraz instytucji zaplecza (szpitale, komisje poborowe i pomocowe).

Oddział sanitarny Legionów Polskich, autor i data powstania zdjęcia nieznane.

Źródło: Biblioteka Multimedialna Teatr NN

niepodlega

Struktura legionowej służby zdrowia

Szpital dla ciężko rannych w obozie dla internowanych (Szczypiorno 1917), autor zdjęcia nieznany.

Źródło: Pogotowie Archiwalne – projekt Fundacji Ośrodka KARTA

W kompaniach piechoty podstawowe ogniwo stanowiły patrole sanitarne składające się z czterech sanitariuszy, pod dowództwem podoficera sanitarnego. Sanitariusze wyposażeni byli w torby z opatrunkami, a podoficerowie w torby z podstawowymi narzędziami do zakładania opatrunku. Patrol nosił poza tym parę noszy, szyny do unieruchamiania kończyn, latarkę i dwie manierki.

Cztery patrole kompanijne tworzyły oddział sanitarny batalionu. Wszystkie patrole podlegały lekarzowi batalionowemu, który do pomocy miał dwóch podoficerów sanitarnych wyszkolonych w zakładaniu opatrunków i asystowaniu przy zabiegach. Nosili oni tornistry z opatrunkami i sprzętem. Poza tym lekarz batalionowy posiadał zestaw narzędzi i opatrunków, pozwalający na zorganizowanie punktu opatrunkowego pierwszej pomocy, tzw. placu opatrunkowego.

W pułku piechoty służyło trzech lub czterech lekarzy batalionowych podlegających naczelnemu lekarzowi pułku, który z kolei podlegał naczelnemu lekarzowi brygady.

Lekarze legionowi nosili na kołnierzu białe oznaki lub krzyże czerwone na białym tle.

niepodlega

Polowe apteczki wojskowe używane w Legionach przez lekarzy polowych i sanitariuszy. Dzięki nim uratowali oni niejedno życie i uchronili wielu żołnierzy przed kalectwem.

Apteczka patrolu sanitarnego.

Źródło: Zbiory online Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Polowy zestaw narzędzi chirurgicznych.

Źródło: Zbiory online Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

niepodlega

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości

Autorzy:

prof. dr hab. Wiesław Makarewicz

Materiały archiwalne pozyskane w toku realizacji grantu z MNiSW; grant NPRH, 11H 11 011180, na oprac. monografii Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie

Marek Bukowski, Małgorzata Florianowicz, Małgorzata Gorczewska, Grzegorz Gronda, Jakub Rusakow, Sylwia Scisłowska, Joanna Śliwińska, Małgorzata Omilian-Mucharska, Elżbieta Tymińska

Archiwum, Biblioteka Główna, Muzeum GUMed

Wystawę można odwiedzać do 30 czerwca 2018 r. w Bibliotece Główniej GUMed.